

УДК 336.53

Шаманська О. І.,*аспірант кафедри менеджменту Європейський університет*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті досліджено особливості державного регулювання інвестиційного процесу підприємств харчової промисловості, проаналізовано сутність категорії „державне регулювання інвестиційного процесу” та його значення для економічного розвитку країни. Також автором наведені основні принципи регулювання інвестиційного процесу підприємств харчової промисловості.

Ключові слова: харчова промисловість, державне регулювання, інвестиційний процес, інвестиційний клімат.

This article is about the aspects of the investing process's regulation in food industry firms. Also there has been given analysis of such economic category as “the investing process's regulation” and its importance in economic development of the country in the article. Also, the author has given different principles of the investing process's regulation.

Key words: food industry, state regulation, investment process, investment climate.

Постановка проблеми. Спрямованість України на європейський вибір ставить підвищені вимоги до формування сприятливого інвестиційного клімату, який зумовлює її майбутнє. У таких умовах залучення іноземних інвестицій стає важливим завданням, від ефективності рішення якого залежить спрямованість і результативність законодавчих перетворень, що проводяться на державному рівні.

Іноземні інвестиції є важливою складовою структури інвестиційного процесу України. Входження їх на ринок країни сприяє зростанню обсягів випуску продукції, інноваційного прогресу промислового виробництва, виходу на світові ринки, а також динамізму формування національного ринку. Разом з тим, головною передумовою забезпечення соціально-економічного розвитку в країні є активізація інвестиційної діяльності на основі пошуку привабливих напрямів та об'єктів

ефективного інвестування вільних ресурсів. Тому ефективне використання іноземних інвестицій потребує створення сприятливого середовища для їх реалізації, тобто наявності сприятливого державного регулювання та підтримки з боки держави для активізації інвестиційного процесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато вітчизняних вчених-економістів вивчають питання регулювання інвестиційного процесу підприємств. Серед них: Г. М. Білецька [1], І. М. Боярко [2], С. О. Гуткевич [3; 4], О. П. Каюда [5], Н. С. Краснокутська [6], О. О. Лемішко [7], О. В. Носова [8], О. І. Попрозман [9], О. М., Ромашко [10], Г. В. Строкович [12]. У більшості робіт відзначається важливість вивчення окремих особливостей забезпечення ефективного регулювання інвестиційної діяльності підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз особливостей державного регулювання інвестиційного процесу підприємств харчової промисловості.

Виклад основного матеріалу. Однією із головних передумов для формування в Україні стабільної економіки та конкурентоспроможності її на світовому ринку є ефективне використання власних і міжнародних інвестиційних ресурсів, їхнє оптимальне поєднання у процесі органічної інтеграції національного інвестиційного ринку в міжнародний. Тому прискорення темпів розвитку української економіки вимагає все більшої кількості інвестицій як для окремих підприємств, розвитку регіонів, так і для економіки України в цілому. Цей процес передбачає створення нового капіталу, що потребує витрат фінансових ресурсів і веде до змін у запасах капіталу. Варто зауважити, що за економічною природою інвестиції належать до кінцевих витрат суспільства і є складовою частиною валового національного продукту [9].

Практика економічно розвинених країн свідчить, що стійке зростання економіки в умовах глобальної економічної конкуренції зумовлене високим рівнем впровадження у виробництво нових технологій та розробок. При цьому приріст виробництва забезпечується шляхом формування сприятливого інвестиційного клімату, який дає змогу посилити зовнішні фінансові ресурси. В той самий час, головною передумовою забезпечення соціально-економічного розвитку в країні є активізація інвестиційного процесу на основі пошуку привабливих напрямів та об'єктів ефективного інвестування вільних ресурсів.

Аналіз показав, що інвестиційний процес, як економічна категорія, характеризує соціально-економічний стан держави і

дає змогу моделювати його майбутнє. Суб'єкти інвестиційного процесу вступають у різні суспільні відносини, яким властивий також і міжгалузевий характер. Добробут і динамічність розвитку нації залежать від обсягу і спрямованості інвестицій, досягнення рівня їхньої прибутковості і, відповідно, інвестиційної привабливості секторів економіки [3, с. 6].

Економічна ефективність діяльності держави оцінюється результатами використання його потенціалу з метою задоволення потреб суспільства. Держава може мати великий потенціал, але її діяльність не буде ефективною, оскільки не використовується в інтересах суспільства.

На підставі аналізу виявлено, що механізм державного регулювання розглядається як система функцій законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, здійснювана уповноваженими державними установами з метою стабілізації та адаптації наявної соціально-економічної системи до економічних умов [3, с. 85].

Активізація інвестиційної діяльності на основі пошуку привабливих напрямків та об'єктів ефективного вкладення наявних вільних коштів є важливим питанням при прийнятті інвестиційного рішення потенційним інвестором. Для інвесторів пріоритетними є ті галузі та підприємства, які мають високий інноваційний потенціал і можливість отримання приросту прибутку та підвищення рентабельності фінансових ресурсів, які функціонують в процесі виробництва. Однак сьогодні через низку ефективності більшості виробництв фінансові ресурси спрямовуються в окремі високоефективні галузі. Так, агропромисловий комплекс є найбільш інвестиційно привабливим за економічними характеристиками, а харчова промисловість є інвестиційно привабливою за темпами окупності.

Сьогодні харчова промисловість, як інвестиційно приваблива галузь промисловості України, достатньо ефективно розвивається демонструючи наявний потужний ресурсний потенціал. Вона займає провідне місце у структурі промислового виробництва України, оскільки у ній виробляється майже п'ята частина його загального обсягу. У складі харчової промисловості понад 20 галузей, найбільш розвинуті такі галузі: цукрова, олійно-жирова, м'ясна, молочна, спиртова, виноробна, хлібопекарська, пиво-безалкогольна, кондитерська підгалузі та інші.

Аналіз показав, що у харчовій промисловості створені сприятливі умови для іноземного інвестування. Так у 2007 році в галузь було вкладено 25% всіх прямих інвестицій промисловості України (1,2 млрд. дол. США) [11]. Але для раціональ-

ного використання вкладених коштів та отримання прибутку для іноземного інвестора важливими є умови стабільного державного регулювання інвестиційної діяльності, що визначаються на законодавчому рівні. Так, держава регулює, визначає і контролює правові основи ринкових відносин. Як показує світовий досвід, іноземний капітал у формі інвестицій надходить насамперед у ті країни, де створена стабільна та ефективна законодавча база щодо режиму залучення та використання іноземних інвестицій. Відповідно до наявного потенціалу, держава визначає заходи для забезпечення стабільності й економічного росту, підвищення рейтингу довіри до держави й уряду, що впливають на активність діяльності інвесторів [3, с. 85-86]. Варто зазначити, що об'єктивною особливістю державного регулювання є те, що більшість заходів регулювання інвестиційного процесу підприємств впроваджується за допомогою правових форм, тому вдосконалення системи та принципів правового регулювання є вирішальним чинником активізації надходжень капіталу нерезидентів.

Проведений аналіз показав, що державне регулювання інвестиційного процесу підприємств харчової промисловості має ґрунтуватися на таких основних принципах:

- взаємна відповідальність іноземних інвесторів і держави;
- дотримання основних прав і свобод іноземних інвесторів;
- юридична відповідальність іноземних інвесторів за порушення законодавства чи міжнародних договорів;
- заохочення іноземних інвесторів, які спрямовують інвестиції у проекти, визначені як пріоритетні;
- удосконалення законодавства щодо іноземних інвестицій;
- невтручання органів державної виконавчої влади в господарську діяльність підприємств;
- стимулювання розвитку приватної ініціативи як одного з чинників ефективного виробництва;
- забезпечення всім суб'єктам господарювання захисту прав власності, майна, результатів праці, а також інтелектуальної власності.

Разом з тим, державне керування інвестиційним процесом відбувається через міністерства та відомства, які відповідають за їхній розвиток. Органами, що виконують функції державного керування інвестиційною діяльністю, є Кабінет Міністрів України та регіональні державні органи.

Проведений аналіз свідчить, що на інвестування, як складний, багатогранний процес, впливають різноманітні чинники, які мають наукове та практичне значення. З практичного погля-

ду, значення таких факторів, механізмів впливу їх на ефективну діяльність і ефективність інвестицій є основою для розробки науково обґрунтованої інвестиційної політики та ефективного керування інвестиційним процесом. Тому основними чинниками, що визначають інвестиційну привабливість на макrorівні є: ефективність проведення державної, правової, економічної та соціальної політики; ефективність державної інвестиційної політики; політична стабільність; досконалість податкової системи, нормативної бази; соціальна політика; інвестиційний ризик та інші. Своєю чергою, на мікрорівні такими факторами є: ефективність інвестиційної діяльності; рівень економічного розвитку; географічне положення населення, природно-кліматичні умови; рівень розвитку соціальної інфраструктури; умови для залучення іноземних інвестицій та інші [3, с. 84].

Узагальнюючи проведений аналіз варто зазначити, що найбільше значення для заохочування інвестицій має виконання державою як суб'єкта управління багатьох об'єктивно необхідних і належних тільки їй функцій. Особливо це важливо в умовах ринкової системи господарювання, коли реформуються відносини та форми власності, відбувається реорганізація всіх галузей економіки [6, с. 3-4]. Регулювання державного процесу державою припускає досягнення компромісу між фіскальною функцією та ефективністю функціонування. Регулювання є однією з функцій керування і припускає наявність специфічних функцій-регуляторів інвестиційного процесу. Стандартизація, нормативне регулювання та оподаткування, яке безпосередньо чи опосередковано впливає на ціноутворення і прийняття інвестиційного рішення, є також функціями державно-регулювання інвестиційного процесу.

Висновки. Держава повинна регулювати інвестиційний процес і бути відповідальною за його організацію, оскільки державна підтримка інвестиційної діяльності інвестора сприяє розвитку ринкових відносин та конкуренції в сфері інвестицій. Тому для формування інвестиційної привабливості об'єктів інвестування необхідно, по-перше, економічну та політичну стабільність у країні і, по-друге, стабільну законодавчу базу, яка дасть можливість для стійкого та ефективного функціонування об'єктів інвестування.

Література

1. Білецька Г. М., Ковтунович Н. Л. Інвестиційний клімат: проблеми сучасності та шляхи покращення// Економіка, фінанси, право. – 2007. – № 11. – С. 17-20.

2. Боярко І. М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7(85). – С. 90-99.
3. Гуткевич С. О. Інвестування: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: Вид-во Європ. ун-ту. – 2006. – 234 с.
4. Гуткевич С. А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики: Монография. –К.: Изд-во Европ. ун-та. – 2003. – 251 с.
5. Каюда О. П. Інвестиційна привабливість підприємства в умовах трансформації економіки: Автореф. дис...к. е. н. / Харківський держ. економічний ун-т. – Харків. – 2003. – 16 с.
6. Краснокутська Н.С. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємств роздрібної торгівлі: Автореф. дис...к. е. н. / Харківська держ. академія технології та організації харчування. – Харків. – 2001. – 18 с.
7. Лемішко О. О. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на економіку України // Фінанси України. – 2007. – № 7. – С. 46-61.
8. Носова О. В. Інвестиційна привабливість підприємств // Стратегічні пріоритети. – № 1(2). – 2007. – С. 120-126.
9. Попрозман О. І. Умови інвестування підприємств // Економіка і управління. – 2004. – № 4. – С. 24-27.
10. Ромашко О. М., Сопко В. В. Роль інвестиційної діяльності у формуванні прибутку підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 12(90). – С. 107-112.
11. Статистичний щорічник України за 2007 рік /Державний комітет статистики України. – К.: Консультант, 2008. – 551 с.
12. Строкович Г. В. Вибір стратегії інвестування підприємств: Автореф. дис. к. е. н. / Харківський держ. економічний ун-т. – Харків. – 1999. – 16 с.